

EL CEL NO ÉS PER A TOTHOM

ROJALS, Marta

Ed.: Anagrama, 2ª edició setembre 2018, Llibres Anagrama 53, p. 595

Les germanes Costa, Eva i Sara són bessones (1963), atenen un germà més petit, el Pep. El seu pare, malalt dels pulmons per una feina exposada, és un bon home afeccionat a les maquetes d'avió. La mare, perruquera, amb un caràcter terrible i amargada, retreu contínuament al marit la seva passivitat, i també que hagués acceptat una indemnització amb influències polítiques per la incapacitat laboral que l'afecta. Les bessones tenen caràcters oposats i estan abocades a l'enfrontament. De petits, viuen a Les Cases un poble del Penedès des del que es veu Montserrat. En l'ambient d'alliberació sexual dels anys 70, l'Eva s'enamora bojament del Quim Ferragut, d'una família benestant de propietaris de vins, que l'introdueix en les disbauxes d'una comuna prop del poble. Com el Quim desapareix engolit pel vici, es casa amb el seu germà Miquel, advocat, pacient i endreçat. Té dos fills, l'Ona, filla d'en Quim, i el Lluc, del Miquel. La Sara, primer estudiant d'enginyeria, influïda per les preferències del pare marxa per fer d'hostessa, i més endavant estudia per ser pilot. Viurà moltes experiències amb homes, alcohol i drogues. El Pep, no és bon estudiant, treballa de cuiner en diferents llocs. Després de viure sense ordre i consumint drogues, es casa amb la Cristina, que no té cap educació, de la qual té un fill, el Marc. Les germanes enfrontades, deixen de tractar-se. Però totes dues s'estimen el Pep. L'Ona, rebel amb la seva mare, s'entén bé amb la seva tieta Sara, ja que la veu, lliure, decidida i autònoma. I amb un rampell semblant al de la seva mare de jove, s'ajunta amb un paleta magrebí, i queda embarassada. L'Eva demana ajuda a la Sara per intentar recuperar-la, ja que l'Ona ha desaparegut. Els tres germans es reuneixen a la casa de l'Eva per fer el pla. Les germanes es barallen, la Sara tampoc pot veure la mare per tot el què ha fet patir al pare. Finalment, un greu accident de moto del Pep unirà les dues germanes.

Tota la narració alterna escenes actuals (2007) amb fets del passat que donen la clau per entendre el present. Es van deixant pistes que s'entendran més endavant, i així es van tancant històries. Aquesta tècnica demana molta imaginació, i a vegades fa perdre el fil de la lectura. Es parla de fets històrics que ajuden a la cronologia i situen l'acció; l'arribada a la lluna, del 23F, dels jocs Olímpics, de l'atemptat de les torres bessones. L'escriptura és plena de detalls, comunica bé, fa sentir amb els personatges i viure l'entorn. Algunes expressions escapen a la comprensió immediata i obliguen a tornar a llegir.

En centrar l'atenció sobre una família i la seva evolució autodestructiva, fa pensar en una intencionalitat d'exposar els efectes negatius de les idees dels anys 70-80. L'amor lliure en el que es veuen embolicats els protagonistes: L'Eva en l'experiència de tenir un amant i un marit, «comença a sospitar que l'amor universal és més complicat que el convencional» (118). L'absolut rebuig al compromís per part de la Sara la fa restar sola amb els seus fantasmes i les seves pors. El recurs a l'avortament com una senzilla opció per treure's un problema de sobre. La manera de divertir-se sense cap control. O vendre's per obtenir diners per pagar-se la carrera de pilot. El consum de tot tipus de drogues per part del Pep, i el seu precari matrimoni, fan creïble l'accident final. L'absència de valors transmesos en l'educació als fills els aboquen a conductes com la de l'Ona. La absoluta falta d'horitzó transcendent, només esmentat com a detall cultural. Tot plegat té com a conseqüència la desaparició d'un món i una cultura. I fa pensar que efectivament, el cel no és per a tothom. Només l'afecte entre els germans humanitza el drama. A banda dels aspectes literaris positius, es d'agrair que l'autora no s'hagi dedicat a descriure els nombrosos encontres sexuals. El llenguatge és innecessàriament groller.

15/3/2019

*** **